

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka polskiego w klasie 4

OCENA DOPUSZCZAJACA

Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń wymienia bohaterów utworu i najważniejsze wydarzenia w nim przedstawione. Definiuje pojęcie narratora. Podaje nazwę opowiadania. Określa, czym jest baśń i legenda. Rozróżnia wydarzenia realistyczne i fantastyczne. Określa, czym jest podmiot liryczny w wierszu. Wyjaśnia pojęcie adresata utworu. Nazywa wers, strofę i refren. Dzieli wiersz na wersy i strofy. Wskazuje rymy. Wyjaśnia, czym jest epitet, porównanie i ożywienie. Określa, czym jest rytm. Odtwarza wiersz z pamięci. Wymienia osoby tworzące spektakl teatralny. Podaje tytuły znanych baśni. Rozpoznaje najbardziej znanych autorów baśni. Wskazuje charakterystyczne cechy komiksu. Wymienia postaci i kolory występujące na obrazie.

Kształcenie językowe

Wymienia litery w kolejności alfabetycznej. Dzieli wyrazy na sylaby. Wskazuje nadawcę i odbiorcę komunikatu. Odczytuje najczęściej występujące znaki graficzne i symbole. Buduje zdania. Rozróżnia zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące. Podaje nazwy głównych części zdania. Określa, czym jest równoważnik zdania. Odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego oraz zdanie pojedyncze nierozwinięte od zdania pojedynczego rozwiniętego. Wskazuje znaki interpunkcyjne: kropkę, pytajnik, wykrzyknik, cudzysłów i kursywę. Wymienia zastosowanie cudzysłowu i kursywy. Stosuje kropkę na końcu zdania. Wymienia zasady użycia przecinka w zdaniu oraz przed spójnikami. Wskazuje czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki, przysłówki, przyimki i spójniki wśród innych części mowy. Podaje liczby, rodzaje i przypadki rzeczownika oraz przymiotnika. Podaje liczby, rodzaje i osoby czasownika. Wskazuje czasowniki w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym. Określa rodzaj męskoosobowy i niemęskoosobowy czasownika w czasie przeszłym. Określa bezokolicznik jako nieosobową formę czasownika. Wymienia zasady ortograficzne pisowni ó i u, rz i ż, ch i h oraz zasady pisowni wielką literą imion, nazwisk, przydomków, pseudonimów, tytułów, nazw państw, miast, dzielnic, regionów, mieszkańców państw i regionów. Wymienia zasady pisowni małą literą nazw mieszkańców miast, dzielnic, wsi. Poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na: - ów, - ówka, - ówna, -arz, -erz, -mistrz, -mierz. Zapisuje poprawnie wyrazy z ch na końcu wyrazu. Wymienia zasady ortograficzne pisowni nie z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami. Wyjaśnia, czym jest wyraz bliskoznacznym. Nazywa zwroty grzecznościowe.

Tworzenie wypowiedzi

Podjmuje próbę napisania życzeń lub pozdrowień. Poprawnie umieszcza na kartce i w liście miejscowość oraz datę. Wymienia elementy listu. Podjmuje próbę napisania listu. Definiuje opis postaci i wymienia jego najważniejsze elementy. Wymienia wyrazy opisujące wygląd

postaci. Opisuje ustnie w 2–3 zdaniach wygląd i zachowanie postaci rzeczywistej. Wymienia najważniejsze elementy opisu przedmiotu. Opisuje ustnie w 2 – 3 zdaniach wygląd, wielkość, kształt, kolor przedmiotu. Określa, czym jest ramowy i szczegółowy plan wydarzeń. Wymienia najważniejsze elementy zaproszenia. Redaguje zaproszenie w sposób ustny. Określa, czym jest opowiadanie i wymienia jego części. Redaguje opowiadanie na podstawie historyjki obrazkowej. Określa, czym jest forma podziękowania i wymienia jego najważniejsze elementy. Redaguje ustne podziękowanie w określonej sytuacji. Wskazuje dialog w tekście literackim. Określa, czym jest ogłoszenie i wymienia jego najważniejsze elementy.

Samokształcenie

Czyta głośno utwory literackie. Wyszukuje wyrazy w słowniku języka polskiego, słowniku wyrazów bliskoznacznych i słowniku ortograficznym. Określa, czym jest katalog biblioteczny. Wymienia, co znajduje się w księgozbiornym podręcznym. Wskazuje zasady zachowania się w bibliotece. Określa, czym jest notatka i wymienia różne sposoby notowania. Podejmuje próbę sporządzenia notatki w formie schematu.

OCENA DOSTATECZNA:

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą)

Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń czyta teksty z podziałem na role. Przedstawia czas, miejsce oraz bohaterów utworu. Wskazuje postaci oraz wydarzenia fantastyczne i realistyczne. Formułuje 2 – 3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze. Podaje nazwy określające narratora uczestniczącego w wydarzeniach i nieuczestniczącego w wydarzeniach. Wymienia charakterystyczne cechy opowiadania, legendy, baśni. Wskazuje w tekście wiersza wers, strofę, rym, epitet, porównanie, refren. Rozpoznaje w tekście ożywienie. Przedstawia podmiot liryczny w wierszu. Wskazuje adresata utworu. Wygłasza wiersz z pamięci. Wymienia osoby tworzące spektakl teatralny i opisuje ich pracę. Podaje 2 – 3 zasady kulturalnego zachowania się w teatrze. Wskazuje tekst główny i poboczny, dialog i monolog. Wymienia elementy plakatu teatralnego. Opowiada swoją ulubioną baśń. Wskazuje 2 – 3 charakterystyczne cechy komiksu. Rozpoznaje charakterystyczne cechy wywiadu. Określa czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie. Odróżnia pejzaż od portretu i martwej natury.

Kształcenie językowe

Porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej. Poprawnie dzieli wyrazy na sylaby. Odróżnia głoski i litery. Odróżnia komunikaty słowne, graficzne i dźwiękowe. Odczytuje znaki graficzne i symbole. Buduje poprawnie proste zdania. Buduje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące. Wskazuje podmiot i orzeczenie w zdaniu. Odróżnia zdanie od równoważnika zdania. Wskazuje zdania składowe w zdaniu złożonym. Wskazuje grupę podmiotu i grupę orzeczenia w zdaniu pojedynczym rozwiniętym. Stosuje znaki interpunkcyjne: kropkę, wykrzyknik, pytajnik. Zapisuje tytuły utworów w cudzysłowach. Stosuje zasady użycia przecinka w zdaniu oraz przed podanymi spójnikami. Określa rodzaj rzeczownika. Odmienia rzeczownik i przymiotnik przez liczby i przypadki. Wypisuje z tekstu rzeczowniki wraz

z określającymi je przymiotnikami. Odmienia czasowniki przez liczby i osoby. Odróżnia czasowniki w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym. Rozpoznaje bezokolicznik. Wyszukuje przysłówki, przyimki i spójniki w tekście. Rozpoznaje przysłówki pochodzące od przymiotników. Wskazuje wyrażenia przyimkowe. Stosuje zasady ortograficzne pisowni *ó* i *u*, *rz* i *ż*, *ch* i *h* oraz zasady ortograficzne pisowni wielką literą imion, nazwisk, przydomków, pseudonimów, tytułów, nazw państw, miast, dzielnic, regionów i mieszkańców państw. Stosuje zasady pisowni małą literą nazw mieszkańców miast, wsi, dzielnic. Poprawnie zapisuje wyrazy z *ż* po *l*, *ł*, *r*, *n*. Tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *ó* wymiennym. Poprawnie zapisuje wyrazy z *h* w środku wyrazu. Stosuje zasady ortograficzne pisowni *nie* z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami. Wskazuje wyrazy bliskoznaczne. Posługuje się zwrotami grzecznościowymi.

Tworzenie wypowiedzi

Poprawnie zapisuje adres. Redaguje według wzoru list, opis postaci rzeczywistej, opis przedmiotu, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia oraz pozdrowienia. Porządkuje według chronologii plan ramowy wydarzeń. Redaguje opowiadanie zgodnie z planem. Uzupełnia dialog odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.

Samokształcenie

Głośno i wyraźnie czyta teksty. Odczytuje definicje wyrazów w słowniku języka polskiego oraz wyrazy bliskoznaczne w słowniku synonimów. Wymienia rodzaje katalogów bibliotecznych. Przestrzega zasad zachowania się w bibliotece. Notuje ważne informacje w formie krótkiego tekstu i punktów.

OCENA DOBRA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną)

Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń określa temat i nastrój utworu. Podaje dwie cechy charakteru bohaterów utworu i je uzasadnia. Określa narratora. Wskazuje wydarzenia realistyczne i fantastyczne. Przedstawia osobę mówiącą w wierszu. Określa adresata utworu. Opowiada w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze. Wyraża w 2 – 3 zdaniach swoją opinię o lekturze. Wskazuje w tekście dwie charakterystyczne cechy opowiadania, legendy, baśni. Wypisuje z wiersza przykłady rymów. Wskazuje w tekście wiersza porównanie i ożywienie. Wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, z prawidłową dykcją. Określa cechy osób wykonujących zawody związane z teatrem. Opowiada o swojej wizycie w teatrze. Określa cechy dramatu (podział na akty i sceny). Odczytuje informacje z plakatu teatralnego. Wskazuje charakterystyczne cechy komiksu. Układa pytania do wywiadu. Wymienia dominujące na obrazie kolory. Opisuje sytuację przedstawioną na obrazie.

Kształcenie językowe

Określa liczbę liter i głosek w podanych wyrazach. Poprawnie przenosi wyrazy do następnej linii. Odróżnia samogłoski i spółgłoski. Odczytuje informacje przekazywane za pomocą gestów i mimiki. Buduje poprawnie zdania. Przekształca zdania oznajmujące w zdania pytające oraz równoważniki zdania w zdania. Układa zdania złożone ze zdań pojedynczych. Rozwija zdania nierozwinięte w zdania rozwinięte. Poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne: kropkę, wykrzyknik, pytajnik. Zapisuje cytowane wypowiedzi w cudzysłowach. Stosuje przecinek zgodnie z zasadami interpunkcji. Stosuje czasowniki, rzeczowniki i przymiotniki w odpowiednich formach. Odróżnia przymiotniki w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym. Określa osobę, liczbę i rodzaj czasownika. Odróżnia osobową formę czasownika od nieosobowej. Tworzy przysłówki od przymiotników. Posługuje się przysłówkami w zdaniu. Rozpoznaje wyrażenia przyimkowe. Stosuje odpowiednie spójniki w wypowiedziach pisemnych. Poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na: *-uj, -uje, -unek, -us, -usz, -uch, -ura, -ulec* oraz imiona, nazwiska, przydomki, przezwiska, tytuły książek, filmów, programów, dzieł sztuki, nazwy państw, miast, dzielnic, regionów, mieszkańców państw i regionów. Tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *rz* i *ż* wymiennym oraz wyrazy z *h* wymieniającym się na *g, z, ż*. Poprawnie zapisuje wyrazy z przeczeniem *nie*. Dobiera wyrazy bliskoznaczne. Poznając nową osobę, przedstawia się w kilku zdaniach.

Tworzenie wypowiedzi

Redaguje życzenia lub pozdrowienia. Stosuje zwroty do adresata i zwroty grzecznościowe. Redaguje list do kolegi, ogłoszenie, opis postaci rzeczywistej, opis przedmiotu, odtworczy plan ramowy wydarzeń oraz zaproszenie, stosując zwroty do adresata i charakterystyczne sformułowania. Redaguje opowiadanie, zachowując kolejność wydarzeń i trójdzielną kompozycję. Redaguje podziękowanie, stosując zwroty grzecznościowe. Prowadzi rozmowy na zadany temat.

Samokształcenie

Czyta utwory literackie, podkreślając głosem ważne słowa Odczytuje skróty i oznaczenia słownikowe. Korzysta ze słownika ortograficznego i słownika synonimów. Podejmuje próby korzystania ze słownika języka polskiego. Rozróżnia rodzaje katalogów bibliotecznych. Wybiera katalog biblioteczny odpowiedni w określonej sytuacji. Wybiera z tekstu ważne informacje. Notuje ważne informacje w formie krótkiego tekstu, punktów, schematu, tabeli.

OCENA BARDZO DOBRA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą)

Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń charakteryzuje bohaterów utworu. Przedstawia swoją opinię o bohaterach utworu i ich zachowaniu. Porównuje doświadczenia postaci literackich z własnymi. Wyszukuje w lekturze określone informacje i sporządza z nich notatki. Wyraża swoją opinię o lekturze. W ciekawy sposób opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze, zachowując chronologię. Wyjaśnia morał płynący z opowieści oraz przesłanie utworu. Wskazuje w tekście charakterystyczne cechy opowiadania. Rozpoznaje czytany utwór jako legendę i baśń oraz

wskazuje w nim charakterystyczne cechy danego gatunku literackiego. Wskazuje w tekście wiersza porównanie, ożywienie i wyjaśnia ich funkcję. Opisuje adresata utworu. Wyjaśnia, na czym polega rytm utworu. Deklamuje wiersz, odpowiednio modulując głos i dokonując interpretacji głosowej. Przedstawia zasady kulturalnego zachowania się w teatrze. Opisuje pierwszy i drugi plan obrazu. Opowiada w kilku zdaniach o sytuacji przedstawionej na obrazie.

Kształcenie językowe

Bezbłędnie odróżnia samogłoski i spółgłoski. Przekazuje określone informacje odpowiednimi gestami i mimiką. Przekształca zdania rozkazujące tak, by wyrażały prośbę. Rozpoznaje główne części zdania w tekście. Przekształca zdania w równoważniki zdania. Stosuje odpowiednie spójniki, łącząc zdania pojedyncze w zdanie złożone. Buduje zdania pojedyncze rozwinięte. Określa różnicę w treści zdania w zależności od zastosowanego znaku interpunkcyjnego: kropki, wykrzyknika, pytajnika. Stosuje kursywę w tekście pisanym na komputerze. Poprawnie interpunkcyjnie zapisuje tekst. Określa przypadek, rodzaj i liczbę danego rzeczownika oraz przymiotnika w zdaniu. Poprawnie stosuje czasowniki w różnych rodzajach. Tworzy poprawne formy trudnych czasowników. Określa osobę, rodzaj i liczbę danego czasownika. Używa bezokoliczników w wypowiedzi. Określa znaczenie przysłówków i przyimków w zdaniu. Dostrzega związek między przysłówkiem a czasownikiem. Określa znaczenie spójników w zdaniu. Poprawnie zapisuje wyrazy z *ó*, *rz*, *ź* i *h* niewymiennym. Poprawnie zapisuje wyjątki w pisowni *rz* po spółgłoskach. Stosuje zasady ortograficzne pisowni *nie* z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami. Poprawnie zapisuje małą literą przymiotniki utworzone od nazw własnych. Trafnie dobiera wyrazy bliskoznaczne.

Tworzenie wypowiedzi

Redaguje życzenia i pozdrowienia odpowiednie do sytuacji i adresata. Redaguje list do określonego adresata na podany temat. Dzieli tekst na akapity. Stosuje odpowiednią kompozycję w wypowiedzi pisemnej. Rozbudowuje plan ramowy w plan szczegółowy. Tworzy pisemne ogłoszenie, zaproszenie i podziękowanie, uwzględniając konieczne elementy. Redaguje opowiadanie twórcze oraz dialog na określony temat. Poprawnie zapisuje rozmowę.

Samokształcenie

Korzysta ze słownika ortograficznego i słownika języka polskiego. Podejmuje próby korzystania z internetowych wersji słowników. Korzysta z katalogu bibliotecznego przy szukaniu książek i materiałów. Czyta utwór literacki, stosując odpowiednie tempo i intonację. Sporządza notatkę w określonej formie. Wybiera sposób zanotowania ważnych informacji.

OCENA CELUJĄCA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą)

Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń prezentuje informacje o autorze utworu literackiego. Wymyśla własne przykłady epitetów, ożywienia i porównania. Tworzy własny komiks z poznanymi bohaterami. Określa nastrój obrazu. Omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch. Prezentuje własną interpretację dzieła malarskiego.

Kształcenie językowe

Projektuje znaki graficzne przekazujące określone informacje. Stosuje różne rodzaje zdań w zależności od zamierzonego celu. Rozpoznaje rodzaj rzeczowników sprawiających trudności, np. *pomarańcza, kontrola, kafelek*. Poprawnie używa różnych form rzeczowników sprawiających trudności, a w przypadku wątpliwości korzysta ze słownika. Poprawnie zapisuje wszystkie wyrazy z trudnością ortograficzną. Bezbłędnie zapisuje tekst z trudnościami interpunkcyjnymi. Odczytuje skróty: *wg, nr, np., ok., m.in., r., w.*

Tworzenie wypowiedzi

Redaguje poprawnie pod względem językowym, ortograficznym i kompozycyjnym kartkę pocztową z życzeniami lub pozdrowieniami w związku z określoną sytuacją. Redaguje krótki dialog złożony z różnych rodzajów zdań i poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne. Samodzielnie, zgodnie z wymogami tej formy wypowiedzi, redaguje poprawny i wyczerpujący list, opis postaci, opis przedmiotu, szczegółowy plan wydarzeń, zaproszenie.

Samokształcenie

Samodzielnie i sprawnie korzysta ze słowników. Samodzielnie wyszukuje informacje w różnych źródłach i przygotowuje prezentację na podany temat. Swobodnie korzysta z katalogu bibliotecznego i wyszukuje potrzebne książki oraz materiały. Trafnie wybiera najlepszą formę notatki i samodzielnie ją redaguje, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi.

WARUNKI I TRYB OTRZYMANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ Z JĘZYKA POLSKIEGO

W celu uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z języka polskiego uczeń, rodzic lub prawny opiekun ucznia, w terminie trzech dni od ogłoszenia przewidywanej rocznej oceny klasyfikacyjnej zwraca się za pośrednictwem wiadomości poprzez dziennik elektroniczny LIBRUS z prośbą do nauczyciela o ustalenie zakresu materiału do opanowania i sposobu uzyskania wyższej oceny rocznej. Nauczyciel przedmiotu ma obowiązek przeprowadzić pisemny sprawdzian wiedzy i umiejętności ucznia obejmujący wskazane wymagania edukacyjne. Sprawdzian przeprowadza się w terminie ustalonym przez nauczyciela, lecz nie później niż trzy dni przed zakończeniem klasyfikacji. Nieprzystąpienie do sprawdzianu w terminie lub otrzymanie ze sprawdzianu oceny takiej jak przewidywana lub niższej skutkować będzie utrzymaniem końcowej oceny przewidywanej przez nauczyciela. Uczeń może przystąpić do wyżej wymienionego sprawdzianu jeden raz.

Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka polskiego w klasie V

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń wymienia bohaterów utworu i najważniejsze wydarzenia w nim przedstawione. Definiuje pojęcie narratora. Określa, czym jest mit i legenda. Rozróżnia wydarzenia realistyczne i fantastyczne. Określa, czym jest podmiot liryczny w wierszu. Wyjaśnia pojęcie adresata utworu. Nazywa wers, strofę i refren. Dzieli wiersz na wersy i strofy. Wskazuje rymy. Wyjaśnia, czym jest epitet, porównanie i ożywienie. Określa, czym jest rytm. Odtwarza wiersz z pamięci. Podaje tytuły znanych mitów, legend. Wymienia postaci i kolory występujące na obrazie.

Kształcenie językowe

Rozróżnia części mowy. Wskazuje podmiot, orzeczenia i określenia. Odmienia przez przypadki rzeczownik o prostej odmianie. Odmienia czasownik przez osoby, liczby, czasy, tryby, rodzaje. Odmienia przymiotnik przez przypadki. Potrafi wskazać zdanie, równoważnik zdania, zdanie pojedyncze, zdanie złożone. Dzieli wyraz na głoski, litery i sylaby. Zna podstawowe zasady ortograficzne. Wymienia zasady ortograficzne pisowni ó i u, rz i ż, ch i h oraz zasady pisowni wielką literą: przydomków, pseudonimów, tytułów, nazw: państw, miast, dzielnic, regionów, mieszkańców państw i regionów. Wymienia zasady pisowni małą literą nazw mieszkańców miast, dzielnic, wsi. Zapisuje poprawnie wyrazy z ch na końcu wyrazu. Wymienia zasady ortograficzne pisowni nie z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami. Wstawia przecinek przed powtórzonym spójnikiem.

Tworzenie wypowiedzi

Formułuje proste pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym. Wypowiada komunikaty zawierające proste informacje. Odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie, zaproszenie, instrukcję, gratulacje, życzenia. Stosuje podstawowe zwroty grzecznościowe podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem. Za pomocą prostych zdań opisuje krajobraz, zapisuje kilkuzdaniowe opowiadanie odtwórcze z dialogiem, sprawozdanie. Błędy językowo - stylistyczne, logiczne i ortograficzne popełniane w wypowiedziach pisemnych nie przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki uczeń włożył w ich napisanie.

Samokształcenie

Czyta głośno utwory literackie. Wyszukuje wyrazy w słowniku języka polskiego, słowniku frazeologicznym i słowniku ortograficznym. Określa, czym jest notatka i wymienia różne sposoby notowania. Podejmuje próbę sporządzenia notatki w formie schematu.

OCENA DOSTATECZNA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą)

Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń przedstawia bohaterów utworu, wyszukuje w tekście elementy ich opisu. Potrafi opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze, wskazać miejsce wydarzeń. Odróżnia zdarzenia i postacie fantastyczne od realistycznych w legendach i mitach. Poprawia błędy wskazane przez nauczyciela przy pomocy słownika ortograficznego. Wskazuje w tekście wiersza wers i strofę, epitety, porównania, przenośnie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, uosobienia. W wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnej budowy zdań, precyzyjnego stosowania poznanego słownictwa i ortografii. W miarę samodzielnie potrafi posługiwać się formami wypowiedzi poznanymi w klasie V. Opanował technikę poprawnego czytania i doskonali ją pod względem dykcji, intonacji, akcentowania.

Kształcenie językowe

Tworzy bezokoliczniki od czasowników w formie osobowej (i odwrotnie). Odmienia czasownik we wszystkich trybach (prostsze przykłady). Określa formę fleksyjną rzeczowników. Odmienia rzeczownik i przymiotnik przez przypadki. Rozpoznaje rzeczownik w roli podmiotu i określenia rzeczownika. Rozpoznaje czasownik w roli orzeczenia. Łączy przymiotnik z rzeczownikiem i odmienia przez przypadki. Rozpoznaje w zdaniu liczebnik. Rozróżnia zdanie i równoważnik zdania. Podaje przykłady typów zdań. Łączy w zespoły składniowe wyrazy tworzące zdanie. Wpisuje zdanie w podany wykres (prostsze przykłady). Z podanych zdań pojedynczych tworzy zdanie złożone. Odróżnia samogłoski od spółgłosek. Dzieli wyraz na sylaby. Wymienia zasady ortograficzne pisowni ó i u, rz i ż, ch i h oraz zasady pisowni wielką literą: przydomków, pseudonimów, tytułów, nazw państw, miast, dzielnic, regionów, mieszkańców państw i regionów. Wymienia zasady pisowni małą literą nazw: mieszkańców miast, dzielnic, wsi. Zapisuje poprawnie wyrazy z ch na końcu wyrazu. Wstawia przecinek przed powtórzonym spójnikiem Poprawnie zapisuje „nie” z czasownikiem, rzeczownikiem, przymiotnikiem, przysłówkiem, liczebnikiem (bez wyjątków). Poprawnie zapisuje liczebniki. Poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne w zdaniach pojedynczych i złożonych.

Tworzenie wypowiedzi

Redaguje według wzoru sprawozdanie, opis, dedykację. Porządkuje według chronologii plan ramowy wydarzeń. Redaguje opowiadanie odtwórcze z dialogiem.

Samokształcenie

Czyta głośno i wyraźnie utwory literackie. Wyszukuje wyrazy w słowniku języka polskiego, słowniku frazeologicznym i słowniku ortograficznym. Określa, czym jest notatka i wymienia różne sposoby notowania. zapisuje ważne informacje w formie krótkiego tekstu i punktów.

OCENA DOBRA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną)

Kształcenie literackie i kulturowe.

Uczeń przedstawia bohaterów utworu, wyszukuje w tekście elementy opisu bohatera, określa 3–4 jego cechy. Potrafi określić narratora, opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze z punktu widzenia bohatera utworu. Czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa, określa jego temat, wskazuje rymy. W wypowiedziach próbuje oceniać i wartościować problemy, zjawiska dotyczące języka, literatury oraz kultury. Nazywa cechy gatunkowe mitu, legendy. Poprawnie sporządza plan ramowy i szczegółowy fragmentów lektury. Czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania. Jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowo - stylistyczne, logiczne i ortograficzne. Samodzielnie poprawia błędy wskazane przez nauczyciela. Potrafi posługiwać się formami wypowiedzi poznanymi w klasie V.

Kształcenie językowe

Określa formę gramatyczną czasowników. Stosuje w zdaniu czasownik w formie osobowej i nieosobowej. Tworzy czasownik dokonany od niedokonanego. Poprawnie odmienia czasownik typu: umiem, rozumiem, idę. Omawia budowę form trybu rozkazującego i przypuszczającego. Uzasadnia pisownię rzeczownika, odwołując się do odmiany. W zdaniu wskazuje przyimki i wyrażenia przyimkowe, określa ich rolę. Tworzy przysłówki od przymiotników i stosuje je w zdaniach. Określa formę gramatyczną przymiotnika z rzeczownikiem. Określa przypadek liczebnika i rzeczownika. Zastępuje słowem liczebniki podane cyfrą i odwrotnie. Stosuje w zdaniu liczebnik zbiorowy w odpowiednim przypadku. Przekształca zdanie na równoważnik zdania i odwrotnie. Przedstawia za pomocą wykresu budowę zdania pojedynczego rozwiniętego (na łatwych przykładach). Przekształca zdanie pojedyncze na złożone i odwrotnie. Układa zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie. Określa cechy głoski. Poprawnie zapisuje cząstki trybu przypuszczającego. Tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *rz* i *ź* wymiennym oraz wyrazy z *h* wymieniającym się na *g*, *z*, *ż*. Poprawnie zapisuje „nie” z czasownikiem, rzeczownikiem, przymiotnikiem, przysłówkiem, liczebnikiem.

Tworzenie wypowiedzi

Redaguje według wzoru sprawozdanie, opis, dedykację. Porządkuje według chronologii plan ramowy wydarzeń. Redaguje opowiadanie odtwórcze z dialogiem, zachowując kolejność wydarzeń i trójdzielną kompozycję. Prowadzi rozmowy na zadany temat.

Samokształcenie

Czyta utwory literackie podkreślając głosem ważne słowa. Odczytuje skróty i oznaczenia słownikowe. Korzysta ze słownika ortograficznego i słownika frazeologicznego, słownika języka polskiego. Notuje ważne informacje w formie krótkiego tekstu, punktów, schematu, tabeli.

OCENA BARDZO DOBRA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą)

Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń określa cechy bohaterów utworu, odróżnia narrację pierwszoosobową od trzecioosobowej, wyraża swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu, określa uczucia bohaterów. Bierze aktywny udział w rozmowie. Potrafi ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze i określić cechy bohatera utworu. Wypowiedzi ustne i pisemne ucznia są całkowicie poprawne pod względem stylistycznym – językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym. Nawiązuje we własnej wypowiedzi do postępowania i poglądów bohaterów. Samodzielnie sporządza notatki na temat przeczytanych tekstów. Bezbłędnie układa plan odtwórczy dłuższego tekstu i plan kompozycyjny. Analizuje utwór liryczny, wskazując epitety, porównania, przenośnie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, uosobienia. Rozpoznaje i nazywa rodzaje oraz układ rymów.

Kształcenie językowe

Określa znaczenie trybów czasownika, biegle odmienia czasownik w trybie rozkazującym i przypuszczającym. Tworzy czasownik dokonany od niedokonanego i wyróżnia częśćkę, za pomocą której tworzy się ten czasownik. Łączy przymiotnik z rzeczownikiem, odmienia i określa przypadek, liczbę i rodzaj. Określa rolę przymków w zdaniu. Podaje poprawne formy liczebników. Klasyfikuje rodzaje wypowiedzi, podaje ich przykłady. Nazywa części zdania, wskazuje sposób ich wyrażenia. Układa zdanie pojedyncze rozwinięte według podanego wzoru (trudniejsze przykłady). Rozróżnia spółgłoski twarde i miękkie. Poprawnie zapisuje wyrazy z częśćką „by”, wyrazy z „q” i „ę”.

Tworzenie wypowiedzi Doskonale potrafi posługiwać się formami wypowiedzi, poznanymi w klasie: sprawozdanie, opis, dedykacja. Bezbłędnie układa plan odtwórczy dłuższego tekstu i plan kompozycyjny.

Samokształcenie

Korzysta ze słownika ortograficznego, frazeologicznego i słownika języka polskiego. Podejmuje próby korzystania z internetowych wersji słowników. Samodzielnie sporządza notatki na temat przeczytanych tekstów. Potrafi czytać z podziałem na role, stosując odpowiednie tempo i intonację.

OCENA CELUJACA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą)

Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń prezentuje informacje o autorze utworu literackiego. Wymyśla własne przykłady epitetów, ożywienia i porównania. Określa nastrój obrazu i uzasadnia swoją wypowiedź. Omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch. Prezentuje własną interpretację dzieła malarskiego.

Kształcenie językowe

Uczeń samodzielnie i poprawnie dzieli wyrazy na sylaby, wskazując różne możliwości podziału, bezbłędnie zapisuje liczebniki ze spółgłoskami miękkimi. Potrafi samodzielnie i bezbłędnie określać osobę, liczbę, rodzaj, czas czasownika. Przekształca tekst, używając osobowych form czasownika. Poprawnie odmienia czasowniki przez osoby w trybach: orzekającym, przypuszczającym i rozkazującym, przekształca zdania z czasownikami w trybie orzekającym w formę poleceń. Zgodnie z określonym celem wypowiedzenia stosuje nieosobowe formy czasownika. Redaguje tekst, używając form zakończonych na -no i -to. Przekształca wypowiedzenia, stosując łączną lub rozdzielną pisownię cząstki „by”.

Tworzenie wypowiedzi

Redaguje poprawnie pod względem językowym, ortograficznym i kompozycyjnym: dedykację, dialog złożony z różnych rodzajów zdań i poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne. Samodzielnie, zgodnie z wymogami formy wypowiedzi, redaguje poprawnie sprawozdanie i opis. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne oraz cechują się dojrzałością myślenia. Nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości.

Samokształcenie

Samodzielnie korzysta z encyklopedii tradycyjnej i on-line, wyszukując potrzebne informacje. Zbiera dane na temat encyklopedii znajdujących się w bibliotece szkolnej. Twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania (np. bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach szkolnych i międzyszkolnych; podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach: udział w akademiach, inscenizacjach teatralnych). Proponuje rozwiązania oryginalne, prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny.

WARUNKI I TRYB OTRZYMANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ Z JĘZYKA POLSKIEGO

W celu uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z języka polskiego uczeń, rodzic lub prawny opiekun ucznia, w terminie trzech dni od ogłoszenia przewidywanej rocznej oceny klasyfikacyjnej zwraca się za pośrednictwem wiadomości poprzez

dziennik elektroniczny LIBRUS z prośbą do nauczyciela o ustalenie zakresu materiału do opanowania i sposobu uzyskania wyższej oceny rocznej. Nauczyciel przedmiotu ma obowiązek przeprowadzić pisemny sprawdzian wiedzy i umiejętności ucznia obejmujący wskazane wymagania edukacyjne. Sprawdzian przeprowadza się w terminie ustalonym przez nauczyciela, lecz nie później niż trzy dni przed zakończeniem klasyfikacji. Nieprzystąpienie do sprawdzianu w terminie lub otrzymanie ze sprawdzianu oceny takiej jak przewidywana lub niższej skutkować będzie utrzymaniem końcowej oceny przewidywanej przez nauczyciela. Uczeń może przystąpić do wyżej wymienionego sprawdzianu jeden raz.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka polskiego w klasie 6

OCENA DOPUSZCZAJACA

Kształcenie literackie i kulturowe

Relacjonuje treść fragmentu, ustala kolejność zdarzeń. Omawia elementy świata przedstawionego. Wyjaśnia pojęcia: akcja, wątek, fabuła jednowątkowa, fabuła wielowątkowa, narrator. Referuje treść wiersza, określa rodzaj literacki, wskazuje podmiot liryczny. Wyjaśnia pojęcie: powieść fantastycznonaukowa (science fiction). Opisuje obraz, nazywa barwy użyte przez malarza. Odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie. Posługuje się terminami i pojęciami: powieść detektywistyczna, (kryminalna), powieść fantasy, narracja pierwszoosobowa, fikcja literacka. Wyjaśnia pojęcia: bajka, morał, uosobienie. Relacjonuje treść bajki. Wyjaśnia pojęcia: mit, fakt, stereotyp. Relacjonuje treść przypowieści, wyjaśnia pojęcia: Biblia, przypowieść, talent. Relacjonuje treść mitu, wyjaśnia pojęcia: mit, mitologia, Olimp, wymienia najważniejsze postacie z mitologii. Wymienia rodzaje programów telewizyjnych.

Kształcenie językowe

Przy pomocy nauczyciela rozpoznaje części mowy i określa ich funkcję w zdaniu (na prostszych przykładach). Odróżnia zdania pojedyncze od złożonych i próbuje określać ich rodzaj. Wymienia cechy różnych typów zdań współrzędnych. Łączy wyrazy w zespoły składniowe. Wymienia rodzaje zaimków i liczebników. Wyjaśnia pojęcia: czasowniki dokonane, czasowniki niedokonane, strona czynna, strona bierna, czasowniki przechodnie, czasowniki nieprzechodnie, bezokolicznik. Wyjaśnia pojęcia: wykrzyknik i partykuła.

Z pomocą nauczyciela potrafi rozróżnić głoski dźwięczne i bezdźwięczne oraz ustne i nosowe. Stara się właściwie akcentować wyrazy. Zna podstawowe zasady ortograficzne i interpunkcyjne. Relacjonuje zasady pisowni zakończeń -dztwo, -dzki oraz -ctwo, -cki. Relacjonuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni partykuły „nie”, zasady używania dwukropka. Wymienia zasady pisowni ą, ę oraz om, on, em, en.

Tworzenie wypowiedzi

Wypowiedzi ustne świadczą o zrozumieniu analizowanego przez niego zagadnienia. W wypowiedziach pisemnych popełnia błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne, które nie przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie. Wskazuje różnice pomiędzy charakterystyką a opisem postaci. Wymienia cechy opisu przeżyć wewnętrznych. Wyjaśnia pojęcia: opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, opis dzieła sztuki. Wymienia elementy składające się na opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych i opis dzieła sztuki. Wyjaśnia pojęcia: dyskusja, teza, hipoteza, argument, przykład, podaje różnice pomiędzy tezą a hipotezą, argumentem a przykładem. Definiuje opowiadanie twórcze na podstawie baśni czy legendy.

Samokształcenie

Technika czytania pozwala na zrozumienie tekstu. Odnajduje żądane hasło w słowniku terminów literackich.

OCENA DOSTATECZNA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą)

Kształcenie literackie i kulturowe

Określa tematykę tekstu, charakteryzuje bohaterów. Wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcję, określa problematykę utworu. Zna odmiany powieści. Wie, co to jest bajka. Podaje różnice pomiędzy bajką a baśnią. Umie wyróżnić podstawowe elementy świata przedstawionego. Odróżnia podmiot liryczny od bohatera. Wypowiada się na temat podmiotu lirycznego, wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcję. Zna środki artystyczne poznane w klasie IV i V. Wskazuje wątek główny i wątki poboczne, rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworze, charakteryzuje bohaterów pierwszoplanowych. Określa tematykę utworu, nazywa wrażenia, które wzbudza w nim czytany tekst. Wyjaśnia, na czym polega pytanie filozoficzne. Wskazuje wątek główny i wątki poboczne, charakteryzuje bohaterów pierwszoplanowych oraz drugoplanowych, wskazuje funkcję rodzaju narracji. Omawia pochodzenie wskazanych motywów biblijnych, wymienia związki frazeologiczne pochodzące z Biblii, wskazuje w tekście cechy gatunkowe, określa tematykę przypowieści. Opisuje najważniejsze postacie z mitologii, proponuje alternatywne zakończenie wybranego mitu lub przypowieści. Podaje przykłady programów telewizyjnych i klasyfikuje je do właściwych kategorii. Opisuje specyfikę poszczególnych muzeów.

Kształcenie językowe

Wyróżnia w tekście czasowniki w formie osobowej i nieosobowej; określa formę fleksyjną czasowników. Określa funkcję czasowników w zdaniu. Odmienia podane rzeczowniki przez przypadki. Rozpoznaje w zdaniu zaimki, przymyki, przymiotniki i liczebniki; potrafi rozpoznać ich związek z wyrazem określanym. Stopniuje przymiotniki. Rozróżnia przymiotniki proste i złożone, wyrażenia przyimkowe. uzupełnia zdania właściwymi formami czasowników. Wskazuje formy dokonane w tekście. przekształca czasowniki ze strony czynnej na bierną i z biernej na czynną. Wymienia cechy nieodmiennych części mowy, odróżnia nieodmienne części mowy od odmiennych. Na łatwych przykładach omawia sposób wyrażenia podmiotów. Rozpoznaje zdanie bezpodmiotowe. Nazywa w zdaniu części zdania (na prostszych przykładach). Układa zdania złożone z podanych zdań pojedynczych. Wśród zdań złożonych rozróżnia złożone podrzędnie i współrzędnie. Rozpoznaje poszczególne typy zdań złożonych współrzędnie. Wskazuje różnice w wymowie i pisowni podanych bezokoliczników. Używa zaimków w odpowiednim kontekście, zastępuje różne wyrazy zaimkami. Z pomocą nauczyciela potrafi rozróżnić głoski dźwięczne i bezdźwięczne oraz ustne i nosowe. Stara się właściwie akcentować. Poprawnie zapisuje liczebniki. Stosuje poprawny zapis „nie” z różnymi częściami mowy. Przenosi wyrazy zawierające przedrostek. Wyjaśnia, w jakich sytuacjach używa się oficjalnej, a w jakich – nieoficjalnej odmiany języka

Tworzenie wypowiedzi

W wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań, stosowania poznanego słownictwa i ortografii. W miarę samodzielnie potrafi posługiwać się poznanymi formami wypowiedzi (przede wszystkim: opowiadanie twórcze z dialogiem, elementami opisu, wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, opis przeżyć wewnętrznych, list oficjalny, charakterystyka). Odnajduje w tekście przykłady ilustrujące wskazane cechy charakteru, przygotowuje materiały do napisania charakterystyki. Przygotowuje materiały do opisu przeżyć wewnętrznych. Formułuje tezę do podanych argumentów, wyjaśnia różnice pomiędzy argumentami odwołującymi się do faktów i logiki a argumentami emocjonalnymi, wskazuje w podanym tekście argumenty oraz przykłady. Wymienia części, z których składa się list oficjalny, wybiera argumenty adekwatne do określonego listu oficjalnego.

Samokształcenie

Jego technika głośnego i cichego czytania pozwala na zrozumienie tekstu utworu. Wyszukuje w słowniku potrzebne informacje. Przy redagowaniu tekstów potrafi korzystać ze słownika terminów literackich.

OCENA DOBRA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną)

Kształcenie literackie i kulturowe

Omawia problematykę tekstu, nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst. Dobra znajomość tekstu pozwala mu na odtwórcze opowiadanie losów bohaterów, omówienie elementów świata przedstawionego. Poprawnie pisze plan ramowy i szczegółowy. Potrafi odróżnić tekst beletrystyczny od popularnonaukowego. Wskazuje podane środki stylistyczne w wierszu. Potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów. Określa funkcję środków stylistycznych, określa nastrój utworu. Wyjaśnia metaforyczne znaczenie przypowieści. Określa wartości ważne dla bohatera. Wyjaśnia znaczenie oraz pochodzenie oraz znaczenie związków frazeologicznych pochodzących z Biblii. Odróżnia informacje o faktach od opinii.

Kształcenie językowe

Poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki; wie, czemu służy stopniowanie. Podaje przykłady różnych typów liczebników, odmienia liczebnik złożony i nieokreślony. Zastępuje różne części mowy odpowiednimi zaimkami. Na konkretnych przykładach omawia sposoby wyrażenia orzeczenia i podmiotu. Podaje przykłady zdań złożonych współrzędnie (łączenie bezspójnikowe i za pomocą spójników). Potrafi rozróżnić głoski dźwięczne i bezdźwięczne oraz ustne i nosowe. Potrafi właściwie akcentować wyrazy. Wskazuje słowa, w których litera i oznacza tylko miękkość głoski, w których – tworzy sylabę. Podaje wyrazy pokrewne

uzasadniające pisownię. Poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne w wypowiedziach. Poprawnie zapisuje wyrazy z „ą”, „ę” oraz „om”, „on”, „em”, „en”. Poprawnie zapisuje „nie” z czasownikiem, rzeczownikiem, przymiotnikiem, przysłówkiem. Uzupełnia podany tekst właściwie zapisanymi słowami obcego pochodzenia. Wskazuje różnice pomiędzy językiem mówionym a językiem pisanym.

Tworzenie wypowiedzi

Jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy ortograficzne, interpunkcyjne. Redaguje plan wydarzeń opowiadania twórczego. Potrafi posługiwać się poznanymi formami wypowiedzi (przede wszystkim: opowiadanie twórcze z dialogiem, elementami opisu, charakterystyka z pogłębioną oceną postaci, wypowiedź argumentacyjna). Przekształca podaną wiadomość w list oficjalny, koryguje podany przykład listu oficjalnego.

Samokształcenie

Czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania.

OCENA BARDZO DOBRA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą)

Kształcenie literackie i kulturowe

Wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach oraz określa wartości ważne dla bohaterów, podejmuje dyskusję. Nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst. Wyraża własny sąd na temat wiersza. Interpretuje znaczenie puenty utworu. Odnajduje motywy biblijne w tekstach kultury. Potrafi samodzielnie wnioskować, myśleć logicznie.

Określa motywację czynów bohaterów, ocenia ich postępowanie. Formułuje przesłanie wiersza, popierając wypowiedzi odpowiednim cytatem. Określa funkcję środków artystycznych poznanych w klasie IV i V. Rozumie i poprawnie posługuje się terminami z zakresu epiki, liryki, dramatu, nowych gatunków literackich. Redaguje notatkę lub wniosek z dyskusji. Projektuje folder reklamowy. Omawia specyfikę muzyki jako dziedziny sztuki. Omawia specyfikę telewizji jako medium.

Kształcenie językowe

Odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, wymienia kategorie gramatyczne poszczególnych części mowy. Potrafi wyjaśnić, od czego zależą formy odmiany rzeczownika. Odmienia zaimki. Wskazuje ich funkcję w zdaniu, uzasadnia zastosowanie skróconych form zaimków rzeczownych. Biegle stopniuje przymiotniki i przysłówki, nazywa rodzaj stopniowania, pisze poprawnie „nie” z przymiotnikami w stopniu wyższym i najwyższym. Rozpoznaje różne typy liczebników, określa ich formy gramatyczne i funkcję. W zdaniu potrafi uzasadnić użycie danego typu liczebnika; odmienia trudniejsze liczebniki złożone. Używa partykuł i wykrzykników w tekście. Używa przysłówków w tekście, posługuje się przyimkami i spójnikami w tekście. Stosuje w zdaniu rzeczownik w różnych funkcjach składniowych (podmiotu, dopełnienia, przydawki). Rozpoznaje zdanie z orzeczeniem

imiennym, omawia jego budowę. Przeprowadza klasyfikację zdań złożonych współrzędnie, rysuje ich wykresy. Potrafi rozróżnić głoski dźwięczne i bezdźwięczne oraz ustne i nosowe. Potrafi właściwie akcentować wyrazy. Poprawnie stosuje wszystkie znaki interpunkcyjne w wypowiedziach. Poprawnie zapisuje wyrazy z „ą”, „ę” oraz „om”, „on”, „em”, „en”

Tworzenie wypowiedzi

Wypowiedzi ustne i pisemne są poprawne pod względem stylistyczno - językowym, merytorycznym i logicznym. Bezbłędnie pisze charakterystykę postaci, podejmuje próbę redagowania charakterystyki porównawczej i autocharakterystyki. Ten sam tekst potrafi przedstawić w formie streszczenia lub opowiadania. Bezbłędnie pisze sprawozdanie. Opowiadania twórcze wzbogaca dialogami, elementami opisów. Tworzy opowiadanie twórcze na podstawie baśni czy legendy.

Samokształcenie

Biegłe posługuje się słownikami i encyklopedią. Samodzielnie sporządza notatki z lekcji, selekcjonuje materiał rzeczowy. Aktywnie uczestniczy w dyskusji.

OCENA CELUJĄCA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą)

Kształcenie literackie i kulturowe

Bierze udział w dyskusji na różne tematy. Wykorzystuje bogate konteksty, formułuje i rozwiązuje problemy badawcze. Porównuje obraz z innymi tekstami kultury podejmującymi podobną problematykę. Formułuje inne pytania filozoficzne. Przygotowuje prezentację o różnych rodzajach muzeów.

Kształcenie językowe

Bezbłędnie wskazuje głoski dźwięczne i bezdźwięczne, ustne i nosowe w tekście, układa tekst z zastosowaniem średników. Bezbłędnie wykonuje wykresy zdań złożonych. Posługuje się różnymi odmianami języka stosownie do sytuacji.

Tworzenie wypowiedzi

Jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne, cechują się dojrzałością myślenia. Nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości. Tworzy opowiadanie w konwencji science-fiction. Redaguje opowiadanie z wątkiem detektywistycznym, reklamę, bajkę. Redaguje list oficjalny.

Samokształcenie

Twórczo oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania(np. bierze udział w konkursach: literackich, ortograficznych, teatralnych, osiąga w nich sukcesy w szkole i poza szkołą, podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach) Proponuje rozwiązania oryginalne. Prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny.

WARUNKI I TRYB OTRZYMANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ Z JĘZYKA POLSKIEGO

W celu uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z języka polskiego uczeń, rodzic lub prawny opiekun ucznia, w terminie trzech dni od ogłoszenia przewidywanej rocznej oceny klasyfikacyjnej zwraca się za pośrednictwem wiadomości poprzez dziennik elektroniczny LIBRUS z prośbą do nauczyciela o ustalenie zakresu materiału do opanowania i sposobu uzyskania wyższej oceny rocznej. Nauczyciel przedmiotu ma obowiązek przeprowadzić pisemny sprawdzian wiedzy i umiejętności ucznia obejmujący wskazane wymagania edukacyjne. Sprawdzian przeprowadza się w terminie ustalonym przez nauczyciela, lecz nie później niż trzy dni przed zakończeniem klasyfikacji. Nieprzystąpienie do sprawdzianu w terminie lub otrzymanie ze sprawdzianu oceny takiej jak przewidywana lub niższej skutkować będzie utrzymaniem końcowej oceny przewidywanej przez nauczyciela. Uczeń może przystąpić do wyżej wymienionego sprawdzianu jeden raz.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka polskiego w klasie 7

OCENA DOPUSZCZAJACA

Kształcenie literackie i kulturowe

Wymienia rodzaje i gatunki literackie objęte podstawą programową. Wylicza cechy jednego z rodzajów literackich. Wyjaśnia pojęcie komizmu. Wyszukuje w tekście potrzebne informacje. Potrafi odnaleźć właściwy cytat. Wygłasza z pamięci teksty poetyckie lub prozatorskie.

Kształcenie językowe

Wymienia odmienne i nieodmienne części mowy. Definiuje imiesłowy. Wskazuje główne części zdania i je nazywa. Wymienia i rozpoznaje rodzaje wypowiedzeń w zależności od celu wypowiedzi. Zestawia pary wyrazów podstawowych i pochodnych. Wskazuje rodzinę wyrazów. Wymienia zasady wymiany głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych. Definiuje pojęcia: *treść* i *zakres znaczeniowy wyrazu*, *synonim*, *antonim*, *wyraz wieloznaczny*, *homonim*. Wymienia odmiany polszczyzny zależne od odbiorcy i sytuacji. Wymienia odmiany języka o ograniczonym zasięgu. Klasyfikuje wybrane głoski. Wymienia części mowy, z którymi *nie* piszemy łącznie i rozdzielnie. Wymienia zasady pisowni wyrazów wielką literą oraz zasady pisowni wyrazów z literami: *ó*, *u*, *rz*, *ź*, *ch*, *h*.

Tworzenie wypowiedzi

Zna podstawowe zasady kompozycji tekstu. Przeprowadza proste wnioskowanie. Formułuje argument do podanej tezy. Uzasadnia własne zdanie w dyskusji. Tworzy wypowiedź w formach: wypowiedź argumentacyjna, rozprawka, opowiadanie twórcze i odtwórcze, ogłoszenie, zaproszenie, streszczenie, przemówienie, recenzja, ale popełnia liczne błędy kompozycyjne, stylistyczne, językowe. Formułuje pytania do tekstu. Zna i stosuje zasady etyki wypowiedzi.

Samokształcenie

Wymienia zasady cytowania cudzych tekstów. Realizuje projekty edukacyjne zgodnie z zaleceniami nauczyciela. Przygotowuje prezentacje, wykorzystując technologie multimedialne. Samodzielnie prezentuje wyniki swojej pracy. Potrafi formułować opinie w prostej formie na wyznaczony temat.

OCENA DOSTATECZNA:

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą)

Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń określa rodzaj literacki utworu. Rozpoznaje gatunki literackie: fraszkę, tren, pieśń, bajkę, mit, przypowieść, komedię, tragedię, balladę, opowiadanie. Wyjaśnia, na czym polega komizm w utworach literackich. Czyta ze zrozumieniem tekst nieliteracki. Omawia treść lektur obowiązkowych. Porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie. Określa rodzaj narracji. Podaje dwie cechy bohatera i je uzasadnia. Cytuje odpowiednie fragmenty tekstu. Wygłasza teksty poetyckie i prozatorskie, stosując się do zasad poprawnej artykulacji oraz intonacji. Wskazuje elementy dramatu: tekst główny i didaskalia.

Kształcenie językowe

Charakteryzuje odmienne i nieodmienne części mowy. Wskazuje w zdaniach określenia i je nazywa. Odróżnia zdanie od równoważnika zdania. Wymienia i rozpoznaje rodzaje zdań w zależności od liczby orzeczeń. Wskazuje w tekście zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte. Wskazuje w tekście zdania złożone podrzędnie i współrzędnie. Przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazu o przejrzystej budowie – wskazuje podstawę słowotwórczą i formant. Określa rodzaje formantów. Wymienia typy zdań złożonych podrzędnie i współrzędnie. Zna zasady tworzenia wyrazów złożonych. Omawia zasady pisowni przedrostków i przyrostków: *z-, s- ś-, wz-, bez-, nad-, ob-, od-, pod-, przed-, roz-, w-, -ctwo, -stwo, -dztwo, -cki, -dzki*. Rozpoznaje imiesłowy. Rozróżnia głoski twarde i miękkie, ustne i nosowe. Wymienia zasady pisowni wyrazów nieodmiennych. Podaje definicje wyrazów uwzględniające elementy ich treści. Zastępuje podane wyrazy ich synonimami. Podaje antonimy do podanych wyrazów. Prezentuje cechy odmian języka: oficjalnej i nieoficjalnej. Wymienia wyjątki od obowiązujących reguł pisowni wyrazów z *nie*. Wymienia zasady pisowni małą literą. Omawia zasady skracania wyrazów. Wyjaśnia pisownię *ó, u, rz, ż, ch, h* w podanych wyrazach.

Tworzenie wypowiedzi

Tworzy wypowiedź, stosując trójdzielną kompozycję. Odpowiednio zaznacza akapit. Redaguje plan kompozycyjny swojej wypowiedzi. Wskazuje tezę, hipotezę i argument. Tworzy spójne wypowiedzi w poznanych formach gatunkowych z dopuszczeniem nielicznych błędów stylistycznych i językowych. Wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza.

Samokształcenie:

Przytaczając cudzy tekst, dba o pełną zgodność z oryginałem. Przygotowuje czytelne i estetyczne prezentacje multimedialne. Samodzielnie prezentuje wyniki swojej pracy z zachowaniem poprawności merytorycznej i językowej. Formułuje opinie na dowolny temat.

OCENA DOBRA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną)

Kształcenie literackie i kulturowe

Wymienia podstawowe cechy dramatu, liryki i epiki. Rozpoznaje poznane gatunki literackie i wymienia ich podstawowe cechy. Wskazuje podmiot liryczny oraz adresata wiersza i wypowiada się na ich temat. Formułuje główną myśl utworu literackiego. Wskazuje w utworze środki stylistyczne poznane w klasach 4 – 6 oraz neologizm, archaizm, symbol, alegorię, wyliczenie. Nazywa rodzaje rymów. Rozpoznaje wywiad i określa jego funkcje. Rozpoznaje w poznanych utworach ironię. Wskazuje w utworze cechy wiersza sylabicznego. Uwzględnia w interpretacji poznanych utworów literackich potrzebne konteksty: kulturowy, biograficzny, historyczny. Określa wartości etyczne i estetyczne w poznanych tekstach kultury. Ocenia zachowanie bohaterów utworu. Wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski, stosuje pauzę, dobiera barwę i ton głosu, zaznacza akcenty logiczne, tak aby zwrócić uwagę odbiorcy na warstwę znaczeniową utworu. Interpretuje dzieła sztuki na poziomie dosłownym. (obraz, grafika, fotografia, rzeźba). Znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych. Wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, monolog, dialog w poznanych utworach.

Kształcenie językowe

Nazywa części mowy występujące w tekście. Wypisuje związki wyrazowe występujące w zdaniach. Przekształca zdanie w równoważnik zdania i odwrotnie. Wymienia i rozpoznaje rodzaje zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie. Rozumie mechanizm upodobnień fonetycznych. Rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń. Zna zasady tworzenia wyrazów złożonych. Rozumie zasady tworzenia imiesłowów i ich odmiany. Poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania. Rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone. Stosuje się do zasad interpunkcji w zdaniu złożonym. Odróżnia mowę zależną i niezależną. Porządkuje wyrazy od tego o najszerszym zakresie znaczeniowym do tego o zakresie najwęższym. Wyjaśnia różnice pomiędzy wyrazami wieloznacznymi a homonimami. Prezentuje cechy języka ogólnego i języka o ograniczonym zasięgu. Rozpoznaje na podstawie słownictwa odmiany języka o ograniczonym zasięgu. Charakteryzuje odmiany języka o ograniczonym zasięgu, Zna zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu i stosuje je w wyrazach poznanych na lekcji. Poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne. Stosuje w praktyce zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły *nie* z różnymi częściami mowy. Stosuje zasady pisowni zakończeń rzeczowników – *i*, *-ii*, *-ji* oraz wyrazów z *ą*, *ę*, *om*, *on*, *em*, *en*. Poprawnie zapisuje poznane na lekcji wyrazy z przedrostkami i przyrostkami: *z-*, *s-* *ś-*, *wz-*, *bez-*, *nad-*, *ob-*, *od-*, *pod-*, *przed-*, *roz -*, *w-*, *-ctwo*, *-stwo*, *-dztwo*, *-cki*, *-dzki*. Zna zasady pisowni przymiotników złożonych. Poprawnie zapisuje wyrazy z *nie* oraz małą i wielką literą.

Tworzenie wypowiedzi

Tworzy wypowiedź, zachowując spójność językową pomiędzy akapitami. Zna środki retoryczne. Wykorzystuje znajomość tezy i hipotezy oraz argumentów przy redagowaniu rozprawki. Odróżnia przykład od argumentu. Rozpoznaje manipulację językową. Poprawnie redaguje wypowiedzi w poznanych formach gatunkowych. Dokonuje parafrazy cudzego tekstu.

Samokształcenie

Uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu. Przygotowuje prezentacje multimedialne z zachowaniem odpowiedniej struktury. Podczas samodzielnego prezentowania wyników swojej pracy zachowuje płynność i swobodę wypowiedzi, poprawność języka oraz właściwą postawę (kontakt z publicznością). Systematycznie się uczy. Poddaje krytyce wybrane komunikaty, informacje i argumenty.

OCENA BARDZO DOBRA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą)

Kształcenie literackie i kulturowe

Uzasadnia przynależność danego utworu literackiego do rodzaju literackiego. Wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów. Określa funkcję poznanych środków stylistycznych. Określa funkcje komizmu w utworach literackich. Wyjaśnia rolę i funkcję ironii. Formułuje morał i przesłanie utworu. Uwzględnia w interpretacji poznanych utworów literackich kontekst społeczny. Wygłasza tekst z pamięci i dokonuje jego interpretacji głosowej. Interpretuje dzieła sztuki na poziomie dosłownym i przenośnym (obraz, grafika, fotografia, rzeźba). Określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji. Dostrzega różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa. Wskazuje elementy dramatu (rodzaj).

Kształcenie językowe

Określa formy odmiennych części mowy. Układa wypowiedzenia z różnymi częściami zdania. Wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym. Rozumie funkcję imiesłowowego równoważnika zdania. Przekształca równoważnik zdania na zdanie złożone i odwrotnie. Tworzy zdania złożone współrzędnie i podrzędnie. Analizuje i omawia budowę wypowiedzenia złożonego. Tworzy wykresy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie. Bezbłędnie stosuje zasady interpunkcji wypowiedzeń złożonych. Przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie z zastosowaniem odpowiednich znaków interpunkcyjnych. Dopisuje do podanych wyrazów te o szerszym i węższym zakresie znaczeniowym. Odróżnia homonimy od wyrazów wieloznacznych. Rozpoznaje na podstawie słownictwa odmiany języka o ograniczonym zasięgu. Bezbłędnie wymawia i akcentuje wyrazy. Poprawnie zapisuje zakończenia rzeczowników – *i*, *-ii*, *-ji* oraz wyrazy z *a*, *ę*, *om*, *on*, *em*, *en*. Poprawnie zapisuje przymiotniki złożone oraz wyrazy z przedrostkami i

przyrostkami. Wskazuje regułę ortograficzną właściwą dla wyrazów zapisanych z *nie* oraz wyrazów zapisanych małą i wielką literą.

Tworzenie wypowiedzi

Funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę. Wykorzystuje znajomość tezy i hipotezy oraz argumentów przy redagowaniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych. Odróżnia przykład od argumentu. Rzeczowo uzasadnia własne zdanie w dyskusji. Sprawnie redaguje wypowiedzi w poznanych formach gatunkowych.

Samokształcenie

Sprawnie poszukuje informacji w różnych źródłach, respektując prawa autorskie. Rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania poprzez dodatkowe lektury, udział w zajęciach pozalekcyjnych. Twórczo realizuje przydzielone zadania projektowe. Przedstawia prezentację bez czytania slajdów i notatek. Przy prezentacji wyników swojej pracy stosuje dodatkowe elementy, takie jak: tablica, plakaty, prezentacja eksponatów, dba o zainteresowanie odbiorców. Uczy się na bieżąco. Poddaje krytyce komunikaty, informacje, poglądy i argumenty.

OCENA CELUJĄCA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą)

Odczytuje symbole kulturowe i aluzje literackie wpisane w teksty kultury. Oryginalnie interpretuje dzieła sztuki z uwzględnieniem kontekstów. Samodzielnie rozwiązuje zadania i ćwiczenia problemowe. Redaguje własne teksty w poznanych formach gatunkowych, charakteryzujące się dojrzałością poglądów i bogatym słownictwem. Bierze aktywny udział w imprezach kulturalnych swojego regionu zgodnie z zainteresowaniami. Samodzielnie zdobywa nowe umiejętności i wiadomości poprzez udział w wykładach i samodzielną literaturę. Proponuje własne, oryginalne rozwiązania.

WARUNKI I TRYB OTRZYMANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ Z JĘZYKA POLSKIEGO

W celu uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z języka polskiego uczeń, rodzic lub prawny opiekun ucznia, w terminie trzech dni od ogłoszenia przewidywanej rocznej oceny klasyfikacyjnej zwraca się za pośrednictwem wiadomości poprzez dziennik elektroniczny LIBRUS z prośbą do nauczyciela o ustalenie zakresu materiału do opanowania i sposobu uzyskania wyższej oceny rocznej. Nauczyciel przedmiotu ma obowiązek przeprowadzić pisemny sprawdzian wiedzy i umiejętności ucznia obejmujący wskazane wymagania edukacyjne. Sprawdzenie przeprowadza się w terminie ustalonym przez nauczyciela, lecz nie później niż trzy dni przed zakończeniem klasyfikacji. Nieprzystąpienie do sprawdzianu w terminie lub otrzymanie ze sprawdzianu oceny takiej jak przewidywana lub

niższej skutkować będzie utrzymaniem końcowej oceny przewidywanej przez nauczyciela.
Uczeń może przystąpić do wyżej wymienionego sprawdzianu jeden raz.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka polskiego w klasie 8

OCENA DOPUSZCZAJACA

Kształcenie literackie i kulturowe

Relacjonuje treść lektur, przedstawia ich bohaterów oraz czas i miejsce akcji. Wymienia najważniejsze elementy biografii autorów wskazanych lektur. Omawia przynależność danego utworu do rodzaju literackiego. Określa rodzaj narracji. Wyjaśnia pojęcia: *fraszka, tren, symbol, ironia, epopeja, komizm, inwokacja, powieść historyczna*. Wymienia gatunki wypowiedzi prasowej. Wskazuje podmiot liryczny i adresata w wierszu. Opisuje obraz, fotografię, mural. Wygłasza z pamięci teksty prozatorskie i poetyckie.

Kształcenie językowe

Wyjaśnia pojęcia: *polszczyzna ogólna, odmiana oficjalna, odmiana nieoficjalna, kolokwializmy, treść wyrazu, zakres wyrazu, synonim, antonim, homonim*. Wymienia zasady porozumiewania się w grzeczny sposób oraz odmiany polszczyzny. Artykułuje podane wyrazy zgodnie z normą językową. Wymienia style funkcjonujące w polszczyźnie. Wskazuje rodzaje neologizmów i zapożyczeń. Przedstawia odmienne i nieodmienne części mowy. Wskazuje, które części mowy pisze się łącznie i rozdzielnie z partykułą *nie*. Wymienia główne i drugorzędne części zdania. Dzieli wypowiedzenia na zdania i równoważniki zdania. Wymienia rodzaje zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych. Wyjaśnia pojęcia: *głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie*. Przedstawia podział głosek. Wymienia zasady poprawnego akcentowania w języku polskim. Wyjaśnia pojęcia: *wyraz podstawowy, wyraz pochodny, temat słowotwórczy, formant, przedrostek, przyrostek, wrostek, formant zerowy, oboczność, rodzina wyrazów, rdzeń, wyraz pokrewny, oboczność*. Wymienia kategorie słowotwórcze. Wymienia obrzędy nadawania imion oraz języki, z których wywodzą się imiona. Przedstawia wybrane zasady odmiany nazwisk żeńskich i nazwisk małżeństw. Wymienia rodzaje nazw miejscowości. Referuje zasadę zapisu dwuczłonowych nazw miejscowych. Przedstawia podział błędów językowych. Poprawnie odczytuje podane wyrazy.

Tworzenie wypowiedzi

Wyjaśnia pojęcia: *etyka wypowiedzi, manipulacja*. Wymienia zasady etyki wypowiedzi. Przedstawia zasady, które powinny być przestrzegane podczas wyrażania opinii. Wskazuje elementy, z których składa się recenzja i wywiad. Wymienia cechy różnych rodzajów przemówień oraz elementy niezbędne do przygotowania przemówienia. Wyjaśnia pojęcie *podanie*. Wymienia elementy, które powinny się znaleźć na podaniu. Wyjaśnia pojęcia: *CV (Curriculum vitae), list motywacyjny*. Wymienia elementy, z których składają się CV, życiorys, list motywacyjny.

Samokształcenie

Potrafi formułować opinie w prostej formie na wyznaczony temat.

OCENA DOSTATECZNA:

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą)

Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń przypisuje czytane utwory literackie do rodzajów. Wymienia cechy gatunkowe epopei, powieści historycznej, trenu. Charakteryzuje twórczość wskazanych autorów lektur. Dokonuje charakterystyki pierwszoplanowych bohaterów literackich. Przedstawia elementy świata przedstawionego utworu literackiego i omawia ich znaczenie dla wymowy dzieła. Wskazuje poznane środki stylistyczne. Opisuje sytuację liryczną w poznanych na lekcji wierszach. Wskazuje w tekście utworu literackiego ironię. Wykorzystuje w interpretacji utworów literackich najważniejsze konteksty. Przedstawia genezę wskazanego dzieła literackiego. Rozpoznaje gatunki wypowiedzi prasowej. Wygłasza teksty poetyckie i prozatorskie, stosując się do zasad poprawnej artykulacji oraz intonacji.

Kształcenie językowe

Wymienia sposoby manipulacji. Wskazuje wypowiedzi należące do oficjalnej i nieoficjalnej odmiany języka. Odróżnia informację od opinii. Wskazuje kolokwializmy w podanym tekście. Wymienia cechy każdego ze stylów. Wyjaśnia zależność pomiędzy treścią wyrazu a zakresem. Zastępuje podane wyrazy synonimami. Podaje antonimy do podanych wyrazów. Dzieli neologizmy na kategorie i odnajduje je w tekście. Charakteryzuje odmienne i nieodmienne części mowy. Określa cechy charakterystyczne deklinacji trudnych rzeczowników. Wskazuje spójniki, przed którymi stawiamy przecinek. Stosuje poznane zasady ortograficzne w praktyce. Wskazuje podmiot i orzeczenie w zdaniu. Odnajduje w tekście drugorzędne części zdania. Przekształca zdania w imiesłowowe równoważniki zdania. Rozpoznaje rodzaje zdań złożonych. Wymienia zasady stosowania przecinka w zdaniach złożonych współrzędnie. Rozpoznaje rodzaje głosek na przykładach. Poprawnie dzieli wyraz na sylaby. Wskazuje upodobnienia wewnątrzwyrazowe. Wyjaśnia znaczenie podanych wyrazów pochodnych. Tworzy przymiotniki od rzeczowników. Przyporządkowuje wyraz pochodny do kategorii słowotwórczej. Wskazuje wyrazy należące do jednej rodziny. Tłumaczy znaczenie podanych imion słowiańskich. Używa imion w wołaczu. Poprawnie odmienia nazwiska i nazwy miejscowości. W podanych przykładach wskazuje sylaby akcentowane.

Tworzenie wypowiedzi

Tworzy plan recenzji. Przedstawia elementy, z których powinno się składać dobrze skomponowane przemówienie i wywiad. Przygotowuje plan przemówienia. Gromadzi argumenty przydatne do uzasadnienia prośby w podaniu. Gromadzi informacje, które powinny się znaleźć w CV i liście motywacyjnym.

Samokształcenie

Przygotowuje czytelne i estetyczne prezentacje multimedialne. Samodzielnie prezentuje wyniki swojej pracy z zachowaniem poprawności merytorycznej i językowej. Formułuje opinie na dowolny temat.

OCENA DOBRA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną)

Kształcenie literackie i kulturowe

Stawia tezę interpretacyjną, wyciąga wnioski i określa własne stanowisko podczas analizy tekstów literackich. Wypowiada się na temat twórczości autorów lektur. Wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst historyczny i biograficzny. Wyjaśnia genezę wskazanych lektur i interpretuje ich tytuły. Omawia funkcje środków stylistycznych i interpretuje zabiegi stylistyczne zastosowane w tekstach literackich. Wskazuje paradoksy, alegorie i elementy komizmu w omawianych utworach. Omawia sposób prezentacji bohatera literackiego. Wymienia cechy dobrego tekstu prasowego. Wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski, stosuje pauzę, dobiera barwę i ton głosu, zaznacza akcenty logiczne, tak aby zwrócić uwagę odbiorcy na warstwę znaczeniową utworu.

Kształcenie językowe

Wyjaśnia różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową języka. Rozpoznaje wypowiedzi zgodne z normą wzorcową i normą użytkową. Rozpoznaje styl podanej wypowiedzi. Koryguje błędy stylistyczne w podanym tekście. Porównuje treść i zakres wyrazu w podanych przykładach. Wskazuje różnicę pomiędzy wyrazami wieloznacznymi a homonimami. Wyjaśnia znaczenie podanych neologizmów. Odnajduje niesobowe formy czasownika w tekście i określa je. Dokonuje właściwej deklinacji rzeczowników. Właściwie odmienia i stopniuje przymiotniki. Wskazuje przysłówki, które podlegają stopniowaniu. Koryguje tekst pod względem poprawności ortograficznej. Określa właściwy szyk przydawki w zdaniu. Przekształca zdania pojedyncze w zdania złożone. Dzieli zdania złożone współrzędnie na zdania składowe. Koryguje błędy w podziale wyrazów. Poprawnie akcentuje wyrazy stanowiące wyjątek od powszechnej reguły. Wskazuje w podanych parach wyrazów wyraz podstawowy i wyraz pochodny. Wskazuje formant w wyrazie pochodnym. Podkreśla w rodzinie rdzeń i wskazuje oboczności. Wyjaśnia pochodzenie podanych imion, nazwisk i nazw miejscowości. Odnajduje błędy stylistyczne w tekście i koryguje je.

Tworzenie wypowiedzi

Komponuje wypowiedź perswazyjną na zadany temat. Sporządza notatkę zawierającą informację. Selekcjonuje informacje przydatne do sporządzenia recenzji. Wylicza strategie zdobycia przychylności słuchaczy, sposoby prezentacji argumentów i formułowania zakończenia przemówienia. Redaguje pytania do wywiadu. Koryguje błędnie napisane podanie. Samodzielnie redaguje podanie. Porządkuje informacje niezbędne do sporządzenia CV i listu motywacyjnego. Koryguje błędy w podanym CV.

Samokształcenie

Przygotowuje prezentacje multimedialne z zachowaniem odpowiedniej struktury. Podczas samodzielnego prezentowania wyników swojej pracy zachowuje płynność i swobodę wypowiedzi, poprawność języka oraz właściwą postawę (kontakt z publicznością). Systematycznie się uczy. Poddaje krytyce wybrane komunikaty, informacje i argumenty.

OCENA BARDZO DOBRA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą)

Kształcenie literackie i kulturowe

Poprawnie interpretuje teksty kultury. Właściwie argumentuje. Uogólnia, podsumowuje i porównuje. Podejmuje dyskusję na temat problemów poruszanych w tekstach literackich. Formułuje morał i interpretuje puentę utworu. Analizuje przesłanie i symbolikę wskazanego dzieła kultury. Odnosi uniwersalne prawdy zawarte w dziełach literackich do swojego doświadczenia. Omawia kontekst społeczno – obyczajowy i kulturowy wskazanych utworów. Analizuje tekst prasowy według podanych kryteriów. Wygłasza tekst z pamięci i dokonuje jego interpretacji głosowej.

Kształcenie językowe

Tworzy wypowiedzi zgodne z wzorcową odmianą języka. Tworzy tekst w wybranym stylu. Podane wyrazy zastępuje słowami o bogatszej treści i słowami o szerszym zakresie. Podaje różne znaczenia danych wyrazów. Wskazuje archaizmy w przysłowiach i wyjaśnia ich znaczenie. Właściwie określa formy czasownika osobowego. Prawidłowo określa formy zaimków i poprawnie je stosuje. Właściwie nazywa rodzaje liczebników. Rozpoznaje nieodmierne części mowy. Tworzy tekst z zastosowaniem wyrazów z trudnościami ortograficznymi. Uzupełnia zdania przydawkami w odpowiednim szyku. Dokonuje rozbioru logicznego zdania. Przeredagowuje tekst ze zbyt rozbudowanymi zdaniami złożonymi. Sporządza wykres zdania złożonego. Określa kierunek upodobnienia. Koryguje błędy w akcentowaniu. Dokonuje analizy słowotwórczej podanych wyrazów. Tworzy wyrazy należące do konkretnych kategorii słowotwórczych. Sporządza wykresy rodziny wyrazów. Omawia funkcję łącznika w przyimownikach złożonych. Tworzy nazwy mieszkanki i mieszkańca danego miasta. Wskazuje pleonazmy w podanych wyrażeniach.

Tworzenie wypowiedzi

Formułuje wypowiedzi dostosowane do adresata. Redaguje opinię wraz z uzasadnieniem. Układa hasła reklamowe, nakłaniające do konkretnego działania. Tworzy recenzję. Wygłasza przemówienie. Tworzy wywiad. Redaguje oficjalne podanie oraz CV przy użyciu komputera.. Redaguje list motywacyjny.

Samokształcenie

Sprawnie poszukuje informacji w różnych źródłach, respektując prawa autorskie. Rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania poprzez dodatkowe lektury, udział w zajęciach pozalek-

cyjnych. Twórczo realizuje przydzielone zadania projektowe. Uczy się na bieżąco, jest zawsze przygotowany do lekcji, odrabia prace domowe w terminie. Poddaje krytyce komunikaty, informacje, poglądy i argumenty.

OCENA CELUJĄCA

(uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą)

Przedstawia znane sobie teksty kultury prezentujące problem poruszony na lekcji. Na podstawie dowolnych źródeł opracowuje kontekst historyczny, społeczno – obyczajowy i biograficzny danego utworu. Odnajduje konteksty i nawiązania. Przedstawia prezentację bez czytania slajdów i notatek. Przy prezentacji wyników swojej pracy stosuje dodatkowe elementy, takie jak: tablica, plakaty, prezentacja eksponatów, dba o zainteresowanie odbiorców. Rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania poprzez udział w konkursach, turniejach, olimpiadach, zajęciach pozalekcyjnych (koło teatralne, dziennikarskie itp.) Bierze aktywny udział w imprezach kulturalnych swojego regionu zgodnie z zainteresowaniami. Samodzielnie zdobywa nowe umiejętności i wiadomości poprzez udział w wykładach i samodzielnej literaturę. Proponuje własne, oryginalne rozwiązania w ramach realizacji zadań projektowych.

WARUNKI I TRYB OTRZYMANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ Z JĘZYKA POLSKIEGO

W celu uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z języka polskiego uczeń, rodzic lub prawny opiekun ucznia, w terminie trzech dni od ogłoszenia przewidywanej rocznej oceny klasyfikacyjnej zwraca się za pośrednictwem wiadomości poprzez dziennik elektroniczny LIBRUS z prośbą do nauczyciela o ustalenie zakresu materiału do opanowania i sposobu uzyskania wyższej oceny rocznej. Nauczyciel przedmiotu ma obowiązek przeprowadzić pisemny sprawdzian wiedzy i umiejętności ucznia obejmujący wskazane wymagania edukacyjne. Sprawdzian przeprowadza się w terminie ustalonym przez nauczyciela, lecz nie później niż trzy dni przed zakończeniem klasyfikacji. Nieprzystąpienie do sprawdzianu w terminie lub otrzymanie ze sprawdzianu oceny takiej jak przewidywana lub niższej skutkować będzie utrzymaniem końcowej oceny przewidywanej przez nauczyciela. Uczeń może przystąpić do wyżej wymienionego sprawdzianu jeden raz.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot : JEZYK POLSKI

Diagnoza: **dysleksja**

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów dotyczy:

1. Zasady prezentacji materiału

- wprowadzanie licznych powtórzeń, zobrazowań, egzemplifikacji (przykładów z własnego doświadczenia)
- wydłużanie czasu na zrozumienie prezentowanych treści materiału,
- przekazywanie treści za pomocą konkretów,
- mobilizowanie uczniów do przygotowywania tablic z prostymi lub bardziej złożonymi zasadami ortografii,
- wyrabianie nawyku korzystania ze słowników,
- rozłożenie obowiązującego materiału na mniejsze partie,
- czytanie lektur szkolnych lub innych opracowań rozłożyć w czasie, pozwalać na korzystanie z książek "mówionych",
- przygotowanie do pisania dyktanda poprzez podanie mu trudniejszych wyrazów, a nawet wybranych zdań, które wystąpią w dyktandzie; można też dawać teksty z lukami lub pisanie z pamięci,
- uczenie tworzenia schematów pracy wypowiedzi pisemnych, planowania kompozycji wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie).

2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności

- formułowanie krótkich i precyzyjnych poleceń w pracach klasowych, kartkówkach i testach,
- w przypadku poleceń złożonych, łączących umiejętności i sprawności należy ćwiczyć umiejętność dzielenia tekstu polecenia na kolejne czynności,
- wydłużanie czasu na odpowiedź i prace pisemne,
- unikanie głośnego czytania w obecności całej klasy (ewentualnie po opanowaniu zadanego tekstu),
- unikanie czytania zbyt długich tekstów, pisania dyktand, uczenia się wierszyków czy piosenek na pamięć (zwłaszcza dłuższych) poprzez dawanie możliwości nauczenia się ich czytania,
- kontrolowanie stopnia zrozumienia przeczytanych fragmentów tekstów czy poleceń
- unikanie wyrywania do odpowiedzi,
- akceptowanie pisma drukowanego, zwłaszcza w przypadku dłuższych zadań i wypracowań

- starać się w miarę możliwości przygotowywać sprawdziany i kartkówki w formie testów,
- częściej sprawdzać zeszyty szkolne ucznia, ustalić sposób poprawy błędów, czuwać nad wnikliwą ich poprawą, oceniać poprawność i sposób wykonania prac,
- podawanie uczniom jasnych kryteriów oceny prac pisemnych (wiedza, dobór argumentów, logika wyводу, treść, styl, kompozycja itd.)

3. Zasady oceniania

- stosowanie zasady oceniania rzeczywistych indywidualnych postępów w nauce, a nie stanu faktycznego,
- ocenianiu nie podlegają błędy ortograficzne,
- stosowanie różnego rodzaju wzmocnień, tj. pochwały i zachęty,
- ograniczanie w wypowiedzaniu się na określony temat do kilku prostych zdań,
- naprowadzanie podczas wypowiedzi ustnych poprzez pytania pomocnicze,
- unikanie omawiania błędów wobec całej klasy.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot : JĘZYK POLSKI

Diagnoza: **specyficzne trudności w uczeniu się**

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów dotyczy:

1. Zasady prezentacji materiału

- dobrze jest posadzić dziecko blisko nauczyciela, dzięki temu zwiększy się jego koncentracja uwagi, ograniczeniu ulegnie ilość bodźców rozpraszających, wzrośnie bezpośrednia kontrola nauczyciela, bliskość tablicy pozwoli zmniejszyć ilość błędów przy przepisywaniu;
- naukę definicji, reguł, wiadomości, umiejętności rozłożyć w czasie, często przypominać i utrwalać;
- nie wrywać do natychmiastowej odpowiedzi, przygotować wcześniej zapowiedzią, że uczeń będzie pytany;
- sprawdzać, czy uczeń przeczytał odpowiednie treści i czy prawidłowo je zrozumie, w razie potrzeby udzielać dodatkowych wskazówek;
- uwzględniać trudności związane z myleniem znaków interpunkcyjnych;
- materiał sprawiający trudność dłużej utrwalać, dzielić na mniejsze porcje, powtarzać, utrwalać.

2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności

- w czasie sprawdzianów zwiększyć ilość czasu na rozwiązanie zadań;
- unikać głośnego odpytywania z czytania przy całej klasie;
- kontrolować stopień zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń,

szczególnie podczas sprawdzianów (wolne tempo czytania, słabe rozumienie jednorazowo przeczytanego tekstu może uniemożliwić wykazanie się wiedzą z danego materiału ;)

- ze względu na wolne tempo czytania lub/i pisanie zmniejszyć ilość zadań (poleceń) do wykonania w przewidzianym dla całej klasy czasie lub wydłużyć czas pracy dziecka;
- pisemne sprawdziany powinny ograniczać się do sprawdzanych wiadomości, wskazane jest, zatem stosowanie testów wyboru, zdań niedokończonych, tekstów z lukami – pozwoli to uczniowi skoncentrować się na kontrolowanej tematyce, a nie na poprawności pisania;
- wskazane jest preferowanie wypowiedzi ustnych. Sprawdzanie wiadomości powinno odbywać się często i dotyczyć krótszych partii materiału. Pytania kierowane do ucznia powinny być precyzyjne.

3. Zasady oceniania

- oceniać włożony wkład pracy, wysiłek ucznia, tok rozumowania
- oceniać dobrze, jeśli wynik zadania jest prawidłowy, choćby strategia dojścia do niego była niezbyt jasna, gdyż uczniowie dyslektyczni często prezentują styl dochodzenia do rozwiązania niedostępny innym osobom, będących na wyższym poziomie kompetencji

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot : JĘZYK POLSKI

Diagnoza: **zaburzenia orientacji przestrzennej i lateralizacji**

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów dotyczy:

1. Zasady prezentacji materiału

- nie strofowanie za brak orientacji w związku ze słabą orientacją w schemacie własnego ciała,
- udzielanie dziecku czasu do namysłu,
- wprowadzanie ćwiczeń doskonalących orientację w schemacie własnego ciała;

2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności

- odpytywanie ustnie,
- udzielanie czasu do namysłu i delikatne naprowadzanie podczas odpowiedzi ustnej,

3. Zasady oceniania

- przy ocenie prac pisemnych uwzględnianie możliwości występowania błędów graficznych, tj. mylenia kształtu liter lub braku drobnych elementów liter, także mylenia znaków graficznych różniących się położeniem w stosunku do osi pionowej (p-g) i poziomej (m-w, u-n, b-p, d-g),
- nie ocenianie graficznej strony pisma,
- ocenianie zadań klasowych pod względem merytorycznym, a nie graficznym,

- nie wymaganie czytania na głos w obecności klasy podczas wypowiedzi ustnych i czytania,
- ocenianie poprawności toku,
- uwzględnianie możliwości mylenia znaków lub gubienia nawiasów przy ocenianiu prac pisemnych,
- ocenianie pomysłowości, chęci i przygotowania do przedmiotu.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot : JĘZYK POLSKI

Diagnoza: **Autyzm, zespół Aspergera**

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów dotyczy:

1. Zasady prezentacji materiału

- wyznaczanie uczniom konkretnego celu i dzielenie zadań na mniejsze możliwe do zrealizowania etapy,
- wydawanie jasno sformułowanych poleceń,
- przekazywanie treści w jasnej, prostej i krótkiej formie,
- wzmocnianie wszystkich przejawów pożądanego zachowania,
- pomaganie uczniowi w skupieniu się na wykonywaniu jednej czynności,
- zmniejszanie materiału przepisywanego z tablicy do zeszytu,
- wzmocnianie motywacji do nauki,
- poświęcanie dziecku więcej czasu niż innym uczniom,
- zachęcanie do zadawania pytań,
- pobudzanie zainteresowań ucznia, angażowanie ucznia w bardzo konkretne działania,
- przypominanie o istniejących regułach, wyciąganie konsekwencji po kilku przypomnieniach,
- skupianie uwagi dziecka na tym, co najważniejsze (wyróżnianie kolorem);

2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności

- zadawanie krótkich poleceń
- skracanie zadań, dzielenie dłuższych sprawdzianów na części,
- sprawdzanie stopnia zrozumienia wprowadzonego materiału,
- przypominanie o sprawdzianach, testach

3. Zasady oceniania

- stosowanie zrozumiałego dla dziecka systemu pochwał i kar,
- dostosowanie wymagań do możliwości dziecka.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot : JEZYK POLSKI

Diagnoza: **mózgowe porażenie dziecięce/epilepsja**

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów dotyczy:

1. Zasady prezentacji materiału

- pracowanie na konkretach,
- umożliwianie pracy w małych grupkach korzystając ze wsparcia i kompetencji kolegów,
- stosowanie różnorodnych form wzmocnień pozytywnych w celu zwiększenia motywacji do nauki,
- kierowanie krótkich i zrozumiałych poleceń,
- podkreślanie markerem rzeczy ważnych do zapamiętania,
- umożliwienie korzystania z różnych pomocy dydaktycznych,
- doskonalenie umiejętności czytania ze zrozumieniem,
- angażowanie uczniów w czynności zadaniowe o charakterze praktycznym,
- pomaganie dziecku w znalezieniu najlepszego dla niego sposobu uczenia się i zapamiętywania;

2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności

- przygotowanie sprawdzianów dostosowanych do możliwości dziecka z uwzględnieniem jego różnych trudności,
- formułowanie krótkich i precyzyjnych poleceń w pracach klasowych, kartkówkach i testach,
- podkreślanie dobrych stron ucznia przy ocenianiu;

3. Zasady oceniania

- ocenianie wysiłku włożonego w pracę, a nie efektów,
- wydłużanie czasu opanowania dłuższych treści materiału,
- nie ocenianie strony graficznej prac.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: JEZYK POLSKI

Diagnoza: **niedosluch**

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów dotyczy:

1. Zasady prezentacji materiału

- zapewnić dobre oświetlenie klasy oraz miejsce dla dziecka w pierwszej ławce w rzędzie od okna. Uczeń będąc blisko nauczyciela (od 0,5 do 1.5 m), którego twarz jest dobrze oświetlona, może słuchać jego wypowiedzi i jednocześnie odczytywać mowę z ust. Należy też, umożliwić dziecku odwracanie się w kierunku innych kolegów odpowiadających na

lekcji, co ułatwi lepsze zrozumienie ich wypowiedzi;

- należy mówić do dziecka wyraźnie używając normalnego głosu i intonacji, unikać gwałtownych ruchów głową czy nadmiernej gestykulacji;
- trzeba zadbać o spokój i ciszę w klasie, eliminować zbędny hałas m.in. zamykać okna przy ruchliwej ulicy, unikać szeleszczenia kartkami papieru, szurania krzesłami, to utrudnia dziecku rozumienie poleceń nauczyciela i wypowiedzi innych uczniów, powoduje też większe zmęczenie. Takie zakłócenia stanowią również problem dla uczniów z aparatami słuchowymi, ponieważ są wzmacniane przez aparat;
- nauczyciel winien upewnić się czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez dziecko niedosłyszające. W przypadku trudności zapewnić mu dodatkowe wyjaśnienia, sformułować inaczej polecenie, używając prostego, znanego dziecku słownictwa. Można też wskazać jak to polecenie wykonuje jego kolega siedzący w ławce;
- dziecko z wadą słuchu ma trudności z równoczesnym wykonywaniem kilku czynności w tym samym czasie, nie jest w stanie słuchać nauczyciela - co wymaga obserwacji jego twarzy;
- jednocześnie otworzyć książkę na odpowiedniej stronie i odnaleźć wskazane ćwiczenie. Często więc nie nadąża za tempem pracy pozostałych uczniów w klasie;
- w czasie lekcji wskazane jest używanie jak najczęściej pomocy wizualnych i tablicy (m.in. zapisanie nowego tematu, nowych i ważniejszych słów itp.);
- konieczne jest aktywizowanie dziecka do rozmowy poprzez zadawanie prostych pytań;
- nauczyciel podczas lekcji powinien często zwracać się do dziecka, zadawać pytania, ale nie dlatego, aby oceniać jego wypowiedzi, ale by zmobilizować go do lepszej koncentracji uwagi i ułatwić mu lepsze zrozumienie tematu;
- podczas mówienia nauczyciel powinien zawsze odwrócić się w stronę ucznia z zaburzeniami słuchu;
- kiedy mają zostać przedstawione ważne informacje można delikatnie dotknąć ucznia w ramię, żeby zwrócić jego uwagę;
- ważne informacje należy powtórzyć kilkakrotnie;
- należy mówić, wykorzystując jednoznaczne wyrażenia, a nową rzecz wytłumaczyć na kilka sposobów;
- ważne polecenia i informacje zapisać na tablicy.

2. Form sprawdzania wiedzy i umiejętności

- zadania, prace kontrolne sprawdzać wygodna dla ucznia metodą – np. pisemna;
- weryfikacja wiedzy na podstawie odpowiedzi ustnej, wytworu prac,

3. Zasady oceniania

- przy ocenie osiągnięć ucznia z wadą słuchu należy szczególnie doceniać własną aktywność i wkład pracy ucznia, a także jego stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, obowiązkowość, dokładność);
- przy ocenie prac pisemnych dziecka nie należy uwzględniać błędów wynikających z niedosłuchu.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot : JĘZYK POLSKI

Diagnoza: **niedowidzenie**

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów dotyczy:

1.Zasady prezentacji materiału

- właściwe umiejscowienie dziecka w klasie (zapobiegające odbłaskowi pojawiającemu się w pobliżu okna, zapewniające właściwe oświetlenie i widoczność);
- udostępnianie tekstów (np. testów sprawdzających wiedzę) w wersji powiększonej;
- podawanie modeli i przedmiotów do obejrzenia z bliska;
- częste zadawanie pytania- „co widzisz?” w celu sprawdzenia i uzupełnienia słownego trafności doznań wzrokowych;
- używać długopisów piszących grubo i w kontrastowych kolorach;
- intensywny kontakt fizyczny;
- ciągle informowanie - wszystko należy nazywać (co robimy, co będziemy robić);
- instrukcje muszą być jasne i konkretne, bardzo dokładne;
- wykorzystanie szkła powiększającego;
- klasa powinna być dobrze oświetlona.

2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności

- zadania, prace kontrolne pisać odpowiednio dużą czcionką;
- weryfikacja wiedzy na podstawie odpowiedzi ustnej ;
- spisanej przez kogoś wypowiedzi ucznia lub zapisanej przez niego samego.

3. Zasady oceniania

- przy ocenie z prac pisemnych brać pod uwagę zawartość merytoryczną, a nie błędy wynikające z wady wzroku.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot : JĘZYK POLSKI

Diagnoza: **Zaburzenia funkcji poznawczych**

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów dotyczy:

1.Zasady prezentacji materiału

- udzielanie dziecku czasu do namysłu,
- wprowadzanie ćwiczeń doskonalących orientację w wykorzystaniu funkcji poznawczych.

2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności

- odpytywanie ustnie,
- udzielanie czasu do namysłu i delikatne naprowadzanie podczas odpowiedzi ustnej,
- uwzględnianie we wszelkich zadaniach kontrolnych trudności z funkcjami poznawczymi,

3. Zasady oceniania

- przy ocenie prac pisemnych uwzględnianie możliwości występowania błędów graficznych, tj. mylenia kształtu liter lub braku drobnych elementów liter, także mylenia znaków graficznych;
- wykorzystujemy formy odpowiedzi zgodnie z predyspozycjami poznawczymi ucznia stosując zasadę kompensacji;
- nieocenianie graficznej strony pisma,
- ocenianie zadań klasowych pod względem merytorycznym,
- niewymaganie czytania na głos w obecności klasy podczas wypowiedzi ustnych i czytania,
- ocenianie poprawności toku rozumowania i właściwego wyniku, a nie poprawności zapisu,
- uwzględnianie możliwości mylenia znaków
- nieocenianie trudności z odczytaniem tabelek i wykresów,
- nieocenianie niewłaściwego rozplanowania rysunku
- ocenianie pomysłowości, chęci i przygotowania do przedmiotu.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot : JEZYK POLSKI

Diagnoza: **Zaburzenia ruchowe i manualne**

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów dotyczy:

1. Zasady prezentacji materiału

- dostosowanie ćwiczeń do możliwości ucznia,
- chwalenie za każdą próbę podejmowania działań,
- zapisywanie przez nauczyciela krótkich notatek;

2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności

- pomaganie w wykonywaniu ćwiczeń,
- nie krytykowanie ucznia, jego brzydkiego pisma, powolnego tempa pracy, niezręczności ruchów.

3. Zasady oceniania

- ocenianie przygotowania do zajęć, jego zaangażowania i chęci działań,

- nie ocenianie zeszytów, ćwiczeń od strony graficznej,
- ocenianie wkładu pracy ucznia a nie strony estetycznej prac.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot : JĘZYK POLSKI

Diagnoza: **Niepelnosprawność intelektualna**

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów dotyczy:

1. Zasady prezentacji materiału

- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności, unikanie trudnych, abstrakcyjnych pojęć;
- wolniejsze tempo pracy;
- mówienie powoli i wyraźnie ;
- w sposób uproszczony tłumaczyć wyrażenia, których uczeń nie rozumie;
- upewnianie się podczas zajęć czy uczeń rozumie przekazywane przez nauczyciela i rówieśników informacje i polecenia;
- wielokrotne powtarzanie materiału, poświęcenie kilku lekcji na utrwalenie;
- oczekiwanie od dziecka przede wszystkim wiedzy i umiejętności przydatnych w życiu;
- wykorzystywanie w czasie zajęć metod opartych na aktywności ruchowej: gry dydaktyczne, modelowanie, wyklejanie ... co pozwoli wydłużyć czas koncentracji;
- częste odwoływanie się do konkretnego, uczenie przez doświadczenie;
- umożliwienie nauki małymi krokami, nagradzanie postępów;
- podchodzenie do dziecka w trakcie samodzielnej pracy, w razie potrzeby udzielanie pomocy, wyjaśnienia, mobilizowanie do wysiłku i ukończenia zadania;
- trzeba dbać o dobrą atmosferę w klasie oraz o kształcenie umiejętności komunikacyjnych i społecznych, nawiązanie dobrego kontaktu z dzieckiem;
- trzeba organizować krótkie przerwy podczas lekcji, wprowadzać metody relaksacyjne umożliwiające uczniowi odpoczynek.

2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności

- zadawać do domu tyle, ile dziecko jest w stanie wykonać samodzielnie;
- unikać pytań problemowych, przekrojowych.

3. Zasady oceniania

- należy zwracać uwagę na mocne strony ucznia, podkreślać sukcesy.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot : JĘZYK POLSKI

Diagnoza: **Zaburzenia pamięci, koncentracji, wynikające ze schorzeń neurologicznych**

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów dotyczy:

1. Zasady prezentacji materiału

- unikać nadopiekuńczości, aby nie uzależnić dziecka od innych osób, wspierać, wyrażać wiarę w jego możliwości;
- upewniać się w czasie lekcji czy uczeń utrzymuje uwagę i rozumie przekazywane treści;
- przemyśleć zajęcia wymagające sprawności manualnej, tak aby uczeń miał do wykonania zadania na miarę swoich możliwości;
- umożliwiać pracę w małych grupkach i korzystania ze wsparcia i kompetencji kolegów,
- stosować różnorodne formy wzmocnień pozytywnych w celu zwiększenia motywacji do nauki,
- kierować krótkie i zrozumiałe polecenia,
- stosować motywację pozytywną, przydzielać zadania, które są możliwe do wykonania,
- planować podczas zajęć krótkie przerwy relaksacyjne,
- podkreślać markerem rzeczy ważne do zapamiętania,
- umożliwiać korzystanie z różnych pomocy dydaktycznych,
- doskonalić umiejętność czytania ze zrozumieniem,
- angażować ucznia w czynności zadaniowe o charakterze praktycznym,
- pomagać dziecku w znalezieniu najlepszego dla niego sposobu uczenia się i zapamiętywania;

2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności

- przygotowywać sprawdziany dostosowane do możliwości dziecka z uwzględnieniem jego różnych trudności,
- formułować krótkie i precyzyjne polecenia w pracach klasowych, kartkówkach i testach,
- podkreślać dobre strony ucznia przy ocenianiu;

3. Zasady oceniania

- oceniać wysiłek włożony w pracę, a nie efekty,
- wydłużać czas opanowania dłuższych treści materiału,

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot : JEZYK POLSKI

Diagnoza: **dysgrafia**

1. Zasady prezentacji materiału

- dobrze jest posadzić dziecko blisko nauczyciela, dzięki temu zwiększy się jego koncentracja uwagi, ograniczeniu ulegnie ilość bodźców rozpraszających, wzrośnie bezpośrednia kontrola nauczyciela;

- naukę definicji, reguł, wiadomości, umiejętności rozłożyć w czasie, często przypominać i utrwalać;

- uwzględniać trudności związane z myleniem znaków interpunkcyjnych;

2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności

- ustalić sposób poprawy błędów, czuwać nad wnikliwą ich poprawą,

- w czasie sprawdzianów zwiększyć ilość czasu na rozwiązanie zadań;

- zachęcać ucznia do pisania drukowanymi literami, pozwolić uczniowi na wykonywanie prac pisemnych na komputerze,

- zapewnić więcej czasu na prace pisemne podczas lekcji,

- unikać głośnego odpytywania z czytania przy całej klasie;

- wskazane jest preferowanie wypowiedzi ustnych. Sprawdzanie wiadomości powinno odbywać się często i dotyczyć krótszych partii materiału. Pytania kierowane do ucznia powinny być precyzyjne.

3. Zasady oceniania

- nie oceniać poziomu graficznego pisma i jego estetyki;

- w przypadku, gdy praca pisemna ucznia jest nieczytelna, przepytać go ustnie z danego zakresu materiału;

- oceniać odrębnie merytoryczną stronę pracy;

- oceniać włożony wkład pracy, wysiłek ucznia, tok rozumowania;

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot : JĘZYK POLSKI

Diagnoza: **mutyzm wybiórczy oraz zagrożenie niedostosowaniem społecznym**

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów dotyczy:

1. Zasady prezentacji materiału:

- zmniejszanie ilości, stopnia trudności i obszerności zadań,

- dzielenie materiału na mniejsze partie, wyznaczanie czasu na ich opanowanie i odpytywanie,

- wydłużanie czasu na odpowiedź, przeczytanie lektury,

- odwoływanie się do znanych sytuacji z życia codziennego
- formułowanie pytań w formie zdań o prostej konstrukcji powołujących się na ilustrujące przykłady,
- częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu,
- przeprowadzanie indywidualnych ćwiczeń stylistycznych,
- wydłużanie czasu na powtórzenia i opanowanie materiału.

2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności:

- odpytywanie z głośnego czytania na osobności, nie przy całej klasie,
- ustne sprawdzanie wiedzy zastępować formami pisemnymi lub odpytywać na osobności,
- zadawanie pytań zamkniętych, aby można odpowiedzieć, dając znak na „tak” lub „nie” albo wskazując coś,
- włączanie do współpracy w małych grupach rówieśniczych, w skład których wchodzi także dzieci nieśmiałe,
- wypracowanie wspólnych strategii radzenia sobie z milczeniem, np. jeśli nie zgłasza się słownie przy sprawdzaniu obecności, można umówić się z nim na inny znak np. uśmiech, kiwnięcie głową, spojrzenie, podniesienie ręki .

3. Zasady oceniania:

oceniaamy postępy w zakresie komunikacji i interakcji społecznych, a nie tylko wyniki, pamiętając o zapewnieniu wsparcia emocjonalnego.